

Staat het Duizendjarig Rijk in verband met het volk Israël?

door H. W. den Haring

I N L E I D I N G.

Over het duizendjarig rijk en de betekenis die het in de Heilige Schrift heeft, is in de loop der tijden reeds heel wat geschreven. Voor- en tegenstanders beiden hebben hun uiterste best gedaan om hun opvatting er over met bewijskracht te staven.

Nu moet worden erkend, dat in de middeleeuwen een groep gelovigen heeft gemeend, dit rijk zelf te kunnen stichten en verwezenlijken, maar dit is op een volkomen fiasco uitgelopen.

Dit heeft echter een groot nadeel tot gevolg gehad voor het later ingesteld onderzoek, omdat telkens, wanneer er over het duizendjarig rijk geschreven werd, men weer dadelijk het spookbeeld van de Dopersen zag oprijzen.

In de laatste jaren is men daar echter wel van teruggekomen, vooral nadat men weer het profetische woord ging onderzoeken, en als gevolg daarvan de wederkomst des Heeren al meer in de belangstelling en prediking gekomen is.

En zeker nu er een staat Israël is.

De vraag rijst dan ook al meer en meer: heeft het duizendjarig rijk iets te maken met het uitverkoren volk?

Zeer uiteenlopend zijn steeds de verklaringen van Openbaring 20 geweest. Een groot deel der Christenheid meent, dat met de bepaling "duizend jaar" niet letterlijk duizend jaren bedoeld zijn, maar meer een tijdvak, dat dan symbolisch met de uitdrukking duizend jaar wordt aangeduid.

De anderen daarentegen menen zich aan de letterlijke betekenis van duizend jaar te moeten vasthouden. Alzo menen de eersten, dat het duizendjarig rijk *er reeds is*, terwijl de anderen beweren dat het nog *in de toekomst ligt*.

In deze brochure hebben wij deze kwestie, die van groot belang is, nog eens nauwkeurig opnieuw onder de ogen gezien. Men neme van ons onderzoek kennis!

Israël zal dan als een gereinigd en geheiligd volk (de taak waartoe het uitverkoren is, nl. om een Priesterlijk Koninkrijk te zijn ten zegen voor alle volken, kunnen gaan vervullen, Ex. 19:6, vergelijk Ezech. 36:24-28).

Het zolang verwachtte en door de profeten beloofde koninkrijk is dan werkelijkheid geworden, HET koninkrijk waarin geen oorlog meer geleerd zal worden en waar men geen kwaad doen zal, noch verderf stichten op gans Mijn heiligen berg, want de aarde dan dan vol zijn (worden) van kennis des Heren zoals de wateren de bodem van de zee bedekken. Ook in vervulling zal dan gaan Psalm 22: Alle einden der aarde zullen het gedenken *en zich tot de Here bekeren en alle gestachten der heidenen zullen voor uw aangezicht aanbidden*, want het koninkrijk is des Heren *en Hij heerst onder de heidenen*. Zie ook Psalm 98, 102:16-23.

We menen hiermede aangetoond te hebben dat de duizend jaren van Openb. 20 nog in de toekomst liggen. Wij hopen dat het bovenstaande er toe moge medewerken dat men acht gaat geven op de tijd waarin wij leven en gaat inzien dat Israël een grotere betekenis in de Raad Gods heeft, dan men aanvankelijk meende, nl. dat met de bekering van het volk Israël het Messiaanse Rijk aanbreekt en dan de WET zal uitgaan, niet van Moskou of Washington, van Berlijn, Parijs, Londen of Peking, maar van Sion, de stad des groten konings, en des Heren Woord uit Jeruzalem, dat dan genoemd wordt des Heren Troon. Jer. 3:17 of naar Jes. 60:14, de Stad des Heren, het Sion des Heiligen Israëls. Daarom, bidt om de vrede van Jeruzalem. "O gij, die des Heren doet gedenken, laat toch geen stilzwijgen bij u wezen, en zwijgt niet stil voor Hem, totdat Hij bevestigde en totdat Hij Jeruzalem stelde tot een lof op aarde, en tot heil van de ganse mensheid." Jes. 62:6, 7.

H. W. den Haring

Staat het Duizendjarig Rijk in verband met het volk Israël?

Het is een verblijdend verschijnsel, dat sinds het bestaan van de staat Israël vele theologen de Heilige Schrift nauwkeurig zijn gaan onderzoeken in verband met het z.g. probleem Israël¹.

Steeds hebben de kerken in de mening verkeerd, dat het volk Israël als volk geen toekomst meer had. Dat hun verbanning blijvend zou zijn. Dat het nog eens nationaal hersteld en in hun land zou wonen met Jeruzalem als hun hoofdstad, zie, dat was volgens aller mening uitgesloten.

En nu het toch tegen aller verwachting heeft plaats gevonden, vraagt men zich af wat dit alles heeft te betekenen. Waar gaat het nu heen? Er zijn echter veel profetieën die alle van een nationaal en geestelijk herstel van Israël spreken. En het boek “De Openbaring” vertelt ons dat bij de wederkomst van de Here Jezus Christus er een duizendjarig rijk zal aanbreken, zie Op. 19—20:2-10.

Doch de kerken hebben dit altijd fel bestreden en zijn nog van mening, dat deze periode, al of niet letterlijk opgevat, niet ná, maar vóór de wederkomst des Heren valt. Vanzelf komt dan de vraag naar voren:

Treedt de Openbaring bij hfdst 20 in de geschiedenis terug?

Wij willen deze vraag nog eens onder de ogen zien, niet alleen omdat zij steeds bevestigend is beantwoord zoals we boven opmerkten, maar ook om haar grote belangrijkheid. Immers, wanneer dit zo ware, dan moet die periode van duizend jaar in het verleden zijn begonnen, in het andere geval ligt zij nog in de toekomst.

¹ Het probleem Israël is het theologische probleem dat toen recent was ontstaan als men de vervangingstheologie wil vasthouden en het ontstaan van de staat Israël in 1948 wil verklaren.

gebeurtenissen nog in de toekomst, en naar wij menen in een nabije toekomst.

Het volk Israël zal volgens de Heilige Schrift bij de wederkomst des Heren dan, althans gedeeltelijk, weer in het land zijn en daar door Christus uit de grote verdrukking gered worden. Jer. 30:6 “Vraagt toch en ziet of een manspersoon baart?” Waarom zie Ik dan eens iegelijken mans handen op zijn lendenen als van een barende vrouw, en alle aangezichten veranderd in bleekheid. O, wee, want die dag is zó groot dat *zijns gelijke niet geweest is*, en het is een tijd van benauwdheid voor Jacob, *toch zal hij daaruit verlost worden.*”

Jeruzalem zal in de laatste tijd, wie weet hoe spoedig, gesteld worden tot een lastigen steen voor alle volken, allen die zich er mede beladen, zullen gewis doorstoken worden en alle volken zullen zich tegen haar verzamelen. Zach. 12:3.

Doch te dien dage zal de Heer de inwoners van Jeruzalem beschutten en wie onder hen struikelen zou, zal te dien dage zijn als David, en het huis Davids zal zijn als de goden, als de Engel des Heren voor hun aangezicht.

En het zal te dien dage geschieden, dat Ik zal zoeken te verdeelen alle heidenen, die tegen Jeruzalem aankomen. Doch over het huis Jacobs en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten de Geest der gebeden, en zij zullen Mij aanschouwen dien zij doorstoken hebben, en zij zullen over Hem rouwklagen als met een rouwklage over een enige zoon, en zij zullen bitterlijk kermen, gelijk men kermt over een eerstgeborene. Zach. 12:3, 8-10.

Israël als volk komt dan tot bekering en dan is de voleinding der eeuwen daar, (en niet, zoals we reeds hebben opgemerkt naar Matth. 24:3, de voleinding der wereld,) waarna de toekomstige eeuw aanbreekt en het duizendjarig rijk begint.

eerst een aanvang neemt bij Zijn wederkomst en deze dan ook van gans andere inhoud zijn zal dan genoemde verklaarders er aan geven.

Raadplegen wij hierover de Heilige Schrift, dan vinden we dat Daniël profeteert, dat: “in de dagen van die koningen (dat zijn de 10 koningen van de laatste wereldmacht, zie Openb. 16:13-16) zal de God des hemels een koninkrijk verwekken dat in eeuwigheid niet zal verstoord worden en dat koninkrijk zal aan geen ander volk overgelaten worden, maar het zal al de koninkrijken vermalen en te niet doen, maar zelf zal het in alle eeuwigheid bestaan,” Dan. 2:44.

Aan wie dat koninkrijk zal gegeven worden en wanneer, lezen we in Dan. 7:13,14. “Voorts zag ik in nachtgezichten en zie, daar kwam een met de wolken des hemels (zie Matth. 24:29,30; Openb. 1:7; 19:11-16) als een menszoon en hij kwam tot de oude van dagen en zij deden hem voor Dezelve naderen en hem werd gegeven heerschappij en eer en het koninkrijk, dat hem alle volken en natien en tongen eren zouden, zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij die niet vergaan zal, en zijn koninkrijk zal niet verdorven worden.”

Wanneer zal dit zijn? Hierover lezen we in Openbaring 11:15: “En de zevende engel geeft gebazuind en daar geschiedden grote stemmen in de hemel, zeggende: De koninkrijken der wereld zijn geworden onzes Heren en van Zijn Christus en Hij zal op aarde als koning heersen in alle eeuwigheid.

Wij willen hier even opmerken, dat het boek De Openbaring geen bekende kerkgeschiedenis geeft, gelijk men meermalen heeft beweerd, maar beschrijft wat in de “dag des Heren” geschiedt.

Openbaring 1:10 zegt dat Johannes in de geest was “in” (Gr.) en niet *op* de dag des Heren, maar in de geest in de dag des Heren. Hij was dus in een visionaire toestand en zag wat in de dag des Heren zou plaatsvinden, en aangezien de dag des Heren nog niet aangebroken is, liggen al de hierin beschreven

Alvorens we dit gaan onderzoeken, willen we echter nog een opmerking maken. En wel deze: dat we er allen rekening mede te houden hebben, dat we niet de strijd hebben tegen vlees en bloed, dus niet tegen broeders, wier beschouwingen we zullen nagaan, maar tegen: de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers dezer duisternis, tegen de geestelijke boosheden in de hemelse gewesten. We hebben één wapen, nl. het zwaard des Geestes, dat is Gods Woord, Ef. 6:17, en het is te verwachten dat de vijand er steeds op bedacht zal zijn, dit wapen krachteloos te maken.

De geschiedenis getuigt er dan ook van, welke aanvallen er op dit woord in verschillende vormen zijn gedaan. Om alleen maar te noemen, dat ten tijde van Luther de Bijbel onder het stof lag. Later was het bezit van Gods Woord reeds voldoende om het leven te verliezen en nu het in miljoenen exemplaren over de wereld verspreid is, wordt getracht het krachteloos te maken door de Bijbelcritiek. Voor ons kan echter slechts gelden, hetgeen de Here Jezus zelf heeft gesproken: “daar staat geschreven”. Daaraan vast te houden is ons geboden.

Dan nog iets. De opvatting dat het duizendjarig rijk eerst ná de wederkomst des Heren wordt opgericht, vindt vooral bevestiging bij hen, die behoren tot die kerken, welke de besluiten van de Nationale Synode van 1618-19 aanvaardden. Deze Synode toetste de belijdenis aan Gods Woord en alzo werd en wordt deze nog altijd als de meest zuivere leer des christelijken geloofs beschouwd en aanvaard door de bedoelde kerken.

Nu mag niet voorbij gezien worden, dat destijds geheel andere onderwerpen dan de leer der laatste dingen de gemoederen bezig hielden en de eschatologie niet dan terloops aangehaald werd. We kunnen dit niet beter aantonen dan door weer te geven wat Dr. A. Kuyper dienaangaande schrijft in zijn: “Van de Voleinding”. We lezen daar: “Onze Gereformeerde Kerken hebben in haar formulieren van Enigheid al hetgeen op de voleinding betrekking heeft niet dan terloops ter sprake gebracht. Een enkele toespel-

daargelaten handelt in onze brede belijdenis, die 37 artikelen telt, alleen het laatste artikel van de laatste dingen". (Dl. 1, blz. 214). Maar het mag niet worden verheeld, dat dit artikel in vage algemene termen hangen blijft en bijna niet in één der grote geschilpunten partij kiest. Het is een kordate, maar hoogst summere belijdenis van de laatste dingen.

Men gevoelt zo, dat in de dagen der reformatie niet over dit stuk des geloofs het hoofdverschil liep". (Dl. 1, blz. 217).

"Onbevredigend is wat onze belijdenis en catechismus over de voleinding ten beste geven, ongetwijfeld, althans, zo men in deze formulieren van enigheid een antwoord zoekt op geheel de reeks van vragen, die de Voleinding aan de orde stelt. De zaak is eenvoudig deze, dat de voorstelling, die men omtrent de laatste dingen koesterde, zich sinds de middeleeuwen in grote trekken had vastgezet; dat de grote menigte zich in die algemene voorstelling thuis gevoelde en dat hierdoor elke *ernstige worsteling* om op dit stuk tot meerder klaarheid te komen *witbleef*". (Dl. 1, blz. 222).

"Men liet daarom het leerstuk der voleinding voorshands ter zijde liggen. Aller aandacht en studie werd op de belijdenis van het Goddelijk Wezen gericht en men was, wat de voleinding betreft, *in de kerk voldaan* met het overnemen en vasthouden van die algemene stukken, die in de twaalf artikelen haar uitdrukking hadden gevonden". (Dl. 1, blz. 229).

"Doch al raakte dit punt (heiliging in het vagevuur) (d.H.) zijdelings ook de laatste dingen, toch lag de beslissing van deze gewichtige kwestie niet in de leer der voleinding, maar in de leer der rechtvaardiging door het geloof. En hieruit is te verklaren, dat onze vaders ook dit geding hebben uitgestreden in de leer der verlossing en de leer der voleinding hebben gelaten wat ze was". (Dl. 1, blz. 230).

Zo is binnen de kring van de Gereformeerde gezindte de onvolledigheid van het inzicht in de leer der laatste dingen meerdere

"O neen", zegt Dr. Kuypers in zijn "Van de Voleinding", Dl. 4, blz. 339. "De duizend jaren beginnen ná de parousia of terwyl deze reeds gaande is," en hij vervolgt dan, blz. 341 en 342: "Het laat zich dan ook begrijpen, dat men op alle manier beproefd heeft om hoofdstuk 20 van hoofdstuk 19 los te maken en deze 10 eeuwen af te rekenen niet van Christus' wederkomst, maar van zijn kruis of van de eerst bekeerde Romeinse Keizer. Leent men zich daarentegen niet tot zulk een Schriftvervalsing, enz", Dl. 4, blz. 341 en 342.

Nu kan men zich afvragen: "Waarom getroost men zich toch zoveel moeite om van die duizend jaren toch vooral *geen duizend jaren* te maken, maar daarvoor in de plaats te stellen een bepaalde periode van onbekende duur, aanvang en einde?"

Men kan daarvoor wel een reden vinden. Immers, wanneer men aan een tijdvak van letterlijk duizend jaar gelooft, dan ligt het voor de hand, dat de exegeet hierdoor genoodzaakt wordt om een tijdstip van aanvang en einde te noemen. Maar wanneer men dit in onze tegenwoordige bedeling wil plaatsen, wordt het voor de exegeet wel heel moeilijk, zo niet onmogelijk.

Anders wordt dit, wanneer men dit tijdvak niet letterlijk neemt, men kan daaraan dan een bepaalde duur geven met een tijdstip van aanvang en einde al naar men wil en fantasie bezit. Maar wat hiervan dan terecht komt, blijkt wel uit het bovenstaande. Waarom dan ook niet eenvoudig de Schrift geloofd, wanneer zij tot zesmaal toe een tijdvak van duizend jaar noemt?

Wat zegt de Schrift?

Wij menen met het voorafgaande aangetoond te hebben, dat deze duizendjarige regering van Christus met de Zijnen niet aanvangt bij Zijn hemelvaart, noch bij de regering Van Constantijn, maar

In zijn boek: "Een Pascha voor Jahweh", blz. 69, wordt beweerd: "Een duizendjarig rijk verwachten ná de grote verdrukking is in rechtstreekse strijd met de duidelijke uitspraak van Jezus in Matth. 24:29 v.v.

Terstond na de verdrukking dier dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar glans niet geven en de sterren zullen van de hemel vallen en de machten der hemelen zullen wankelen. En dan zal het teken van de Zoon des mensen verschijnen aan de hemel en dan zullen alle stammen der aarde (des lands, d.H.) zich op de borst slaan en zij zullen de Zoon des mensen zien komen op de wolken des hemels met grote macht en heerlijkheid.

Dat is de afsluiting van de aardse wereldtijd.

Hiër wordt het uur der voleinding genoemd, waarop geen aardse tijd, ook geen duizendjarige periode meer volgt."

Met dit laatste geeft Ds. Leenhouts blijk geen inzicht te hebben in Gods plan der eeuwen, want Matth. 24 spreekt *niet over de voleinding der wereld, maar over de voleinding der eeuw*, Matth. 24:3. Daarná breekt de toekomstige eeuw aan (Mark. 10:30), waarmee het duizendjarig rijk aanvangt en het Koninkrijk wordt opgericht.²

Daar volgens Ds. Leenhouts het duizendjarig rijk aanvangt en eindigt vóór de wederkomst, verklaart hij, dat ook de duivel daarvoor wordt losgelaten.

Maar de Heilige Schrift leert dat dit *niet* gebeurt voor 's Heren komst, maar eerst duizend jaar na Zijn komst en er kan dan ook vanzelf daarvoor niet van een loslaten gesproken worden. Zie Openbaring 19 en 20:1. "En ik zag een engel afkomen uit de hemel, hebbende den sleutel des afgronds en een grote keten in zijn hand, en hij greep de draak, de oude slang, welke is de duivel en satan, en hij bond hem duizend jaren. En wierp hem in de afgrond en sloot hem daarin en verzegelde dien boven hem, opdat hij de volken niet meer verleiden zou, totdat de duizend jaren geëindigd zijn."

²Zie hiervoor onze brochure: "Artikel 37 der Ned. Gel. Bel., getoetst aan de Heilige Schrift".

malen erkend. Als voorbeeld valt te noemen een synode-uitspraak van 1882 Acta art. 25: "Omtrent de wens, dat de synode nadere aanwijzingen of verklaringen van de leer der Schrift aangaande de toekomst des Heren geven zou, werd, schoon niet zonder teugenspraak, opgemerkt dat de Synode hiertoe thans niet bevoegd was, omdat het leerstukken betrof, die in de geloofsbewustheid der gemeente nog niet tot helderheid waren gekomen."

Dr. L. Praamsma merkt hierover op in zijn boek: "Het dwaze Gods", blz. 174: "Het beroep op nog niet rijpe geloofsbewustheid der gemeente in 1882 doet wat "ethisch" aan. Bevredigender zou zijn geweest de instelling van een studie-commissie, om Schrift en belijdenis opnieuw grondig te onderzoeken met het oog op de aan de orde gesteld zijnde vragen. Elke tijd heeft echter ook in des Heren kerk zijn eigen opdracht. Misschien is het aan de onze voorbehouden te worstelen om het laatste inzicht in de vragen der eschatologie." Daar is inderdaad kans op.

Ook is wel gebleken, dat het Rapport van de commissie inzake de toekomstverwachting der kerk, uitgebracht aan de Ger. Oec. Synode van Amsterdam 1949, samengesteld door de Professoren G.C. Berkouwer, F.W. Grosheide en J. Ridderbos, naar de woorden van Prof. N.B. Stonehouse: "in gebreke blijft om algehele voldoening te geven." De Commissie had wel verwezen naar het tegenwoordige Dispensationalisme, Chiliasme en postmillennialisme, maar geen belangrijke bijdrage geleverd tot oplossing van de moeilijkheden der Kerken." Acta bijlage 6a.

Ook een Oec. Geref. Synode leverde dus geen bevredigende resultaten op. Men is blijven steken in een algemene situatietekening.

Na dit getuigenis van overdachte getuigen mogen we toch wel besluiten, dat, wat door de destijds vergaderde geleerden werd vastgesteld, geen antwoord geeft op een gehele reeks van vragen betreffende de laatste dingen, waaronder ook valt de leer

der opstanding en dat het resultaat van het gemeenschappelijk onderzoek der Synodeleden in hoofdzaak zich heeft bepaald bij de leer der verlossing.

Zonder hiervan nu ook maar iets te willen afdoen, menen we toch wel de vraag te mogen stellen: Zou er na ruim 300 jaar Schriftonderzoek niet meer licht gekomen kunnen zijn omtrent die zaken, welke de bedoelde Synode niet dan terloops ter sprake gebracht heeft? Dit zal toch wel niemand willen ontkennen. Het is dan ook zeer goed mogelijk, dat sommige onderwerpen geheel herzien moeten worden. Dit is echter niet zo eenvoudig, omdat steeds volledige instemming verlangd wordt met genoemde formulieren en men al spoedig niet meer zuiver in de leer geacht wordt te zijn, wanneer men, na — en steunend op — eerlijk Schriftonderzoek tot andere resultaten komt dan in de belijdenis zijn omschreven. Immers, tot op heden mogen en kunnen slechts die beschouwingen geleerd en gepredikt worden voor zover zij overeenstemmen met de uitspraken van de belijdenis.

Dat dit toch eigenlijk niet geheel in orde is, getuigt wel het feit, dat er meermalen aangedrongen is op een uitbouw der belijdenis. Maar zolang dit nog niet heeft plaats gehad is het te verklaren, dat nog steeds tegenkanting wordt ondervonden van kerkelijke zijde wanneer Schriftbeschouwingen worden gepubliceerd die in bepaalde gevallen afwijken van de bestaande belijdenis, en het is jammer dat men dit dan dadelijk als ketterij kwalificeert. Laten wij ten deze de lessen van de historie ter harte nemen.

Zijn niet in de donkere middeleeuwen juist zij vervolgd, die van de toen heersende opvattingen der kerk afweken? En werd Luther ook niet voor een ketter uitgemaakt, terwijl hij toch niets anders beweerde dan: “Er staat geschreven”? Dit alles meenden wij vooraf te moeten laten gaan, opdat men niet, of minder, bevooroordeeld zou zijn.

Dijk is het niet eens met de verklaring van Prof. S. Greijdanus. Het duizendjarig rijk is naar zijn mening niets anders dan de bedeling die inging met Christus' heerlijkheid (hemelvaart, d.H.) en die nog voortduurt tot op de grote dag van Zijn wederkomst. Voorts: “Het duizendjarig rijk behoeft niet meer te komen, doch is er, en duidt die wereldperiode aan waar Christus ten troon zit en wij Hem zien met eer en heerlijkheid gekroond. Een periode dus, die *niet* met de overwinning van Constantijn de Grote, of met een of andere zegepraal van het Christendom begonnen is. (Het rijk der duizend jaren, blz. 219, 221).”

Zo meent Dr. A. de Bondt ook, dat de duizend jaren begonnen zijn bij de regering van keizer Constantijn, maar hij stelt het einde ervan bij de Franse revolutie.

Ds. A.A. Leenhouts meent ook, dat het duizendjarig rijk valt vóór de wederkomst des Heren. In zijn boek: “Gods voorlaatste geheim” zegt hij wel dat de binding van Satan een zaak van de toekomst is en de aanvang betekent van een nieuw tijdperk, terwijl hij voorts wijst op de “theologische verscheidenheid”, die wel zeer sterk aan het licht komt als we letten op de bonte verscheidenheid van opvattingen, doch hij geeft zelf ook niet duidelijk aan, *wanneer nu de duizend jaren beginnen en eindigen.*

Wel zegt hij dat het duizendjarig rijk ingeklemd ligt tussen het vreselijke intermezzo's (Openb. 10, d. H.) en de niet minder vreselijke laatste verdrukking en tracht dit dan duidelijk te maken met een beeld, om het duizendjarig rijk voor te stellen door een spandoek, waarvan de ene zijde vastgehecht is aan het intermezzo's en de andere zijde aan de grote eindverdrukking.

Maar veel wijzer worden we hier ook niet van, aangezien er geen bepaald tijdstip van begin en einde aangegeven wordt. Hier wreekt zich weer het zich niet letterlijk houden aan de zesmaal herhaalde uitdrukking “duizend jaren”. Openb. 20:1-7.

Trouwens, deze voorstelling is geheel onjuist.

het oordeel werd hem gegeven, en ik zag de zielen dergenen *die onthoofd waren* om de getuigenis van Jezus en om het Woord Gods, en die het beest en deszelfs beeld niet aanbeden hadden en die het merkteken niet ontvangen hadden aan hun voorhoofd en aan hun hand, en zij leefden (er staat *herleefden* vert. van Prof. Greijdanus zelf) en heersten als koningen met Christus de duizend jaren.”

Er is hier toch duidelijk sprake van *doden*. Mensen die onthoofd waren, die herleefden en om te kunnen *herleven* moet men dood zijn.

Trouwens, er volgt vlak achter: maar de *overigen der doden werden niet levend*, totdat de duizend jaren geëindigd waren, en dan wordt bovendien nog de verklaring ervan gegeven: Deze is de eerste opstanding. En opstanding betekent weder levend worden, gelijk van Christus geschreven staat: Want daartoe is Christus ook gestorven en opgestaan en *weder levend geworden*, opdat Hij beide over doden en levenden heersen zou, Rom. 14:9.

Dat er gesproken wordt van de zielen dergenen, die onthoofd waren, is om hiermede een bepaalde categorie doden aan te duiden, nl. hen die geen merkteken van het beest of van zijn beeld hadden ontvangen aan hun hand of hoofd.

Maar nu vragen wij toch, hoe kunnen volgens de Heilige Schrift deze genoemde personen, die het beest en zijn beeld niet aanbeden hadden en die geen merkteken aan hun voorhoofd of aan hun hand ontvangen hadden, *reeds van te voren de duizend jaren heersen en leven*, wanneer zij eerst gedood worden *als de duizend jaren voorbij zijn????*

Immers, volgens eigen verklaring wordt de duivel aan het einde der duizend jaren losgelaten, maar eerst dáárna worden de genoemde personen gedood.

Dit is beslissend en toont de onhoudbaarheid aan van dergelijke verklaringen.

Er is trouwens ook geen overeenstemming onder de theologen omtrent het begin en einde der duizend jaren. Wijlen Dr. K.

Vermeende verklaringen

We willen nu beginnen met weer te geven hoe Openbaring 20 verklaard wordt door hen, die menen, dat dit tijdperk, nl. dat der duizend jaren, reeds begonnen is. Gemakkelijk is dit niet, want hier lopen de verklaringen, vooral wat betreft het begin en einde ervan, hopeloos uitéén. Dit alleen moest reeds tot nadenken stemmen.

In het kort kunnen we dit omschrijven, zoals we dit vonden in het werk van wijlen Prof. S. Greijdanus, een boek waarnaar meermalen verwezen wordt. We hebben vanzelf alle achtung en respect voor de persoon en voor de kennis van de Professor, maar menen toch zijn verklaring te moeten afwijzen. We lezen aldus:

“Na hoofdstuk 19 treedt de openbaring in de geschiedenis terug? Vraagt men hoever?, dan wordt hiervoor genoemd het tijdstip van het optreden van Constantijn als Christenkeizer.

“De satan wordt gebonden en duizend jaren in de afgrond gesloten, verhindert de heidenvolken op te zwepen tegen de christennatiën. ’s Heren getrouwen gaan bij hun sterven de zaligheid in en worden op tronen gezien en oefenen met Hem gedurende deze duizend jaren de heerschappij. Het is het tijdperk dat de Christenheid staat aan het hoofd der mensheid(?d.H.). Na deze duizend jaar wordt de satan weer ontbonden, ruit hij de heidenvolken op tegen wat christendom heet en doet zich storten op ’s Heren gemeente en waar zij zich bevindt, maar ook hij wordt voor eeuwig geworpen in de poel des vuurs, Openb. 20:7-10, waarna het eindgericht wordt gehouden, Openb. 20:19,20. Immers bij hoofdstuk 19 vinden we de aantekening dat: “Met de vernietiging van de antichrist en zijn legers het eindgericht der ganse wereld intreedt.” Dit laatste geloven wij niet.

Hier wordt dus verklaard, hoewel de Schrift duidelijk leert dat het doel van de binding des satans is, dat hij de volken niet meer zou kunnen verleiden, dat deze binding slechts een

zodanige beperking van Satans macht zou zijn, dat hem belet wordt de volken als zodanig massaal in beweging te brengen om de christenheid' en 's Heren gemeente te vernietigen. Doch wij willen hier opmerken: *dat staat er niet*. Er staat geschreven dat hij *de volken niet meer verleiden zou*. We vragen: Heeft satan sinds de vierde eeuw nog de volken verleid, ja of neen? Deze vraag stellen is haar beantwoorden.

Wel wordt satans macht gebreideld, doch hij is niettemin nog zoals Paulus hem noemt, de god dezer eeuw, 2 Kor. 4:4, en de *overste van de macht der lucht, die nu werkt* in de kinderen der ongehoorzaamheid, Ef. 2:2. Laten we toch niets van de betekenis der woorden veranderen, als de Schrift zegt gebonden, dan betékent dat gebonden = machteloos. Bovendien, Petrus zegt dat de duivel nog *rondgaat als een briesende leeuw*. Neen, we leven nog niet in het duizendjarig rijk.

Betreffende het heersen van Christus met de Zijnen (volgens de verklaring begon dit bij de regering van Constantijn), wordt dit aldus verklaard: "Het Christendom gaat aan het hoofd der mensheid, heeft de leiding en de heerschappij: Christelijke zeden hebben de vroegere heidense vervangen bij de zg. christenvolken. Naar 's Heren naam worden zij genoemd. Zijn Woord en dienst zijn bij hen tot ere en macht gekomen (? d.H.)."

Het stempel daarvan staat veelzins ingedrukt in de vormen van hun huiselijk, maatschappelijk, staatkundig leven. Velen geloven in Hem van harte en dienen Hem met hun ganse leven. In dit alles komt de heerschappij van de Here Christus bij hen uit: En met hem heersen zijn gelovigen en dienaren. Zijn Apostelen, Athanasius, Augustinus, Luther, Calvijn enz. worden geëerd en oefenen grote invloed. In kleinere kring geldt dit van veel anderen." We stellen hier de vraag: Gelooft men nu werkelijk dat dit het heersen van Christus is? We moeten deze vraag wel stellen, omdat de werkelijkheid heel dit beweren logenstrafft. We leven in dit opzicht in een rijk gezegend landje, maar kan van ons land gezegd worden dat hier Christus regeert? Is dit

Christus heerschappij wat we dagelijks aanschouwen? En laat ons nu eens zien buiten ons landje. Is het niet verschrikkelijk aan Christusheerschappij toe te schrijven wat thans op onze aarde geschiedt? We menen daarom dan ook dat deze duizendjarige heerschappij van Christus niet is aangevangen bij het optreden van Constantijn en ook dat de aard van Christus' regering een gans andere zal zijn dan hierboven is aangegeven,

Er is nog een voornaam punt waaruit blijkt dat de duizend jaren nog in de toekomst liggen.

Er wordt verklaard, dat met de vernietiging van de antichrist en zijn legers het eindgericht der ganse wereld intreedt. Dan moet de satan dus reeds losgelaten zijn, daar hij zijn troon en al zijn macht en grote kracht geeft aan het beest van Openb. 13:2, hetgeen vanzelf niet zou kunnen geschieden wanneer de satan nog gebonden zou zijn.

Dit wordt ook toegestemd en verklaard dat de duizend jaren geëindigd zijn en de duivel losgelaten is. "Wanneer de christenheid vervalt, haar glans en heerlijkheid verliest en de heidenvolken weer komen tot ontwaken om zich uit hun ingezonken toestand op te richten, de christenvolken onder de voet te lopen en het christendom eens en voor altijd te vernietigen."

Wij krijgen dus na het loslaten van de duivel het drama van de openbaring en het woeden van de antichrist tegen de gelovigen.

Maar onder zijn heerschappij worden zij gedood, die speciaal genoemd worden in Openb. 20:4, nl. zij, die het beest en deszelfs beeld niet aangebeden hadden en die het merkteken niet ontvingen hadden aan hun voorhoofd en aan hun hand, en zij leefden en heersten met Christus de duizend jaren.

Nu wordt aangaande dit vers beweerd dat "Johannes niet zegt dat hij doden ziet opstaan." Is dit werkelijk zo? Wat staat er nu? Wat ziet Johannes? "En ik zag tronen en zij zaten op dezelve en